

2 Peeo

Ju'u Peeo, jume' Krijtota sualemmeu ji'ojte

¹ Inepo, Simo Peeo' teame, Jesukrijtota betana nee sawaa. Intok ae betana nee yeteu bittuari. Inika'a ji'osia ji'ojteita ne emou bittua, jume'e, jiba ito benasi juka' tua eiyaawatchik, Jesukrijtota ket a' suallammeu. Bwe'ituk ju'u itom Lios, intok Jesukrijto, ju'u yee jijinne'ume, tu'ik lutu'uriakamta jiba yee jooria. ² Ama butti eme'e a' bitnee juka' emou tu'ik intok yanti elaka jiapsiwamta. Itom yo'owe Jesukrijtota intok itom achai Liojta betana weyemta enchim ju'uneiyaa'utchi.

Jume' Krijtota sualeme, au yumaka, a bem joa'u

³ Apo ju'u Lios, a jita a' joa' betchi'bo, si'imeta juka' inim jiapsi betchi'bo itou be'eemta, intok ka a' koptaka itom a' nak yo'orine' betchi'bo, itot a' autuari. Juka' ama butti, kaitau a tamachiatuka, tu'ik a' yaaka'ue intok aapo au bit teboka, itom a' ta'aatuaka itom ju'uneiyaa'u betchi'bo. Aapo intok, itom yoemiabaeka itom nunuk. ⁴ Inia weyemtae san, aapo, ama butti tu'ika intok tua eiyaawachik, chukula itom bitnee'uta, itou a' na'ikiak. Junuen beja, inia tu'ika itom bitnee'ue aman, eme'e, Liojta betana, a' tu'u jiapsie, aapo'ik ea'po aman, enchim a' jiapsi i'a'uta a' ta'aane. Intok, inim jiapsiwaka, si'ime ka tu'ik joowaka, yee nanasontemta betana enchim ama yo'ene' betchi'bo. ⁵ Intok jiba inia betchi'bo san, eme'e, emo utte'a jooriane, Jesukrijtota enchim sualekai,

tu'isi enchim emo uju'unee'ut a' ta'a' betchi'bo. Intok iniat cha'aka ket, Liojta betana weyemta tu'isi enchim a' ta'aanee'ut. ⁶ Intok inia, Liojta betana lutu'uriata betana enchim ta'aa'ut cha'aka intok ket, enchim emo yu'iinee'ut. Iniat cha'aka intok ket, ka seej chukti eaka, enchim a bo'o bitnee'ut. Iniat cha'aka intok ket, achai Liojta jiba enchim yo'orinee'ut. ⁷ Iniat cha'aka intok ket, Krijtota sualeme enchim eiyaanee'ut. Iniat cha'aka intok ket, tua enchim yee nak ta'aanee'ut.

⁸ Bwe'ituk eme'e, inile benak ta'aaka, intok tu'isi a' bo'o jooria'ateko, ka kia beja tua, eme'e jiapsine. Intok junuen, ka kia emo betchi'bo jiba tu'ine, yo'owe Jesukrijtota betana ju'u enchim soal ta'aa'u. ⁹ Taa ju'u, inile benak ka joo ta'aame, juna'a ka bichame benasi maachi. Krijtota nok lutu'uriata koptalataka inim ayukamta jiba bichakai. Intok che'a bat naataka ka tu'uwa ya'ari betana a' jiokoiwaka'u beaj koptila. ¹⁰ Junuen san, Krijtopo nemak werim, junuen ju'uneakai, che'a juni san eme'e, achai Liojta enchim nunuka intok enchim yeu a' pu'aka'u, tua junuen a' lutu'uriatuka'po ju'unee betchi'bo, tu'isi enchim jiapsinee'ut emo temaine. Bwe'ituk eme'e inika'a joo ta'a'ateko, jakwoo juni'i eme'e ka aet ji'opne. ¹¹ Junuen, kaita emoaj ayukai, eme'e tu'isi aman mabettune, itom yo'owe Jesukrijtota, juka' itom jinne'ukamta, jiba betchi'bo si'imem bepa che'a yo'o nesaweka a' kateka'u.

¹² Inia betchi'bo san, inepo, inia weemta betana, nee jiba enchim au waatituane. Iniat jaibu enchim ju'uneao juni'i. Intok Krijtota betana nok lutu'uriata, i'an enchim ju'uneiyaa'uta,

ka ta'abwisi intok enchim a' سوالباو juni'i. ¹³ Bwe'ituk ineponnee a' utte'atu machia, ket inim jiapsaka, inile benakue jiba enchim in sua tejwaane'po. ¹⁴ Bwe'ituk itom yo'owe Jesukrijtota betana nee a' ju'uneiyaatuala, inim in jiapsaka, lauti in lu'utinee'uta. ¹⁵ Taa junuen taka juni'i, si'imeta in a jonee'uta ne a' ya'ane, junuen nee muksuko, chukula, inia weemtau jiba enchim waatine' betchi'bo.

Jume'e, Jesukrijtota tua eiyaawatchisi machik yaaka'u bichakame

¹⁶ Bwe'ituk ju'u lutu'uria, itom yo'owe Jesukrijtota juchi a'abo a' nottinee'u betana intok si'ime utte'ata aet ayuka'u betana, itom enchim majtaka'u, ka inim jabeta betana yeu simlataka weye. Bwe'ituk itom pusimnea itepo a' bichak, kaitau a tamachiatu machik a' yaaka'uta. ¹⁷ Bwe'ituk itepo a' bichak, achai Liojta, ito bichapo, eiyaawatchisia intok yo'orisi maisia a' bit teboko. Achai Liojta betana intok, jiawai, tua ujyoisi: "Ini'i juna'a, ju'u in yoemia, in nake'u. Aapo'ik betana ju'u tua in allea'u", ti jiakai. ¹⁸ Jiba itepo tee a' jikkajak junaka'a jiawaita, teeka betana au nokakamta. Bwe'ituk itepo, Jesukrijtota mak junama'a kaupou, aapo'ik yeu puaka'po, tee aamak aanen.

¹⁹ Senu weemta ket, itepo, che'a juni'i a eiyaatumta te jipue, juka' che'a bat naataka, jume' Liojta betana a' ju'uneiyaatuawakame ji'ojteka'uta. Eme'e intok, tua tu'isi anne, junaka'a Liojta betana nok lutu'uriata a' mammate'eteko. Tachiriata, ka machiku a' beete'e benasi machikai. Jesukrijtota a'abo notte'u tajtia emou alleewame-

tunee'uta, intok chokita, matchuu yeu weamamta benasi machika, emou tu'ik emou a' yuma'apo tajtia. ²⁰ Taa inika'a bat eme'e ju'uneiyaane, jum Liojta nok lutu'uriapo, juka' ji'ojteita, kaabeta, aapo a' ea'po aman, ju'u a' teuwaa'ut ju'uneene. ²¹ Bwe'ituk juname'e, bat naataka, chukula yeu weenemta teuwaakame, juka' bem teuwaa'uta, jakwoo juni'i, ka bempo bem suwapo oo bem junen ea' betchi'bo, bem ea'po aman a' teuwaak. Ala bempo, wepulsi Liojta betchi'bo jiapsakai, Liojta betana weyemta teuwaak, junuen Liojta betana, a' tu'u jiapsie aet ju'uneetuawakai.

2

Jume'e, ka lutu'uriata yee majtame

¹ Taa junakriapo ket, Ijra'el yoemrata nasuk aanen, ka lutu'uriapo, jume'e, Liojta betana emo yeteu noktuawa'ati jia'um. Intok jiba junuen ketchia, emo nasuk annee, ka lutu'uriapo, jume'e, Liojta betana yee majtaneeme. Juname'e, etbwa, bem ea'po aman, yee nanasontemta yee majtane. Intok junuen, yo'owe Jesukrijtota, juka' am jinne'ukamta, ka a' soal tebokai. Ini'i intoko, seej chukti bem lu'utinee'uta ameu ya'ane. ² Juebenaka intok, inime mak eene. Ame benasi si'imeku ka tu'isi jiapsakai. Intok juname' betchi'bo, juka' Liojta nok lutu'uriata, ae yee jinne'uwamta, ka soalwaka, jaana jiawaanaa. ³ Inime'e, tomit bem kopte' betchi'bo, aa noki'ichiata enchim majtaka, enchim attea enchim u'aane. Taa juname'e, bempo'im, jiba betchi'bo bem kokkonee'u, ameu yuma'ane.

Bwe'ituk inime'e binwatuk naateka, ka tu'isi tawalamtaka, bem kokkonee'uta ameu chupia.

⁴ Bwe'ituk ju'u Lios, jume' ankelesim, ka tu'isi aukame, ka am jiokoek. Ala, jiba betchi'bo taji beeteu, bem jiokot emo bitnee'po am su'u tojak. Intok junama'a ka mamachiku, e'eta'im benam am tawaak, Liojta yee ya'uraa bittuanee'uta tae-waita yuma'u tajtia. ⁵ Intok ket, kia juka' che'a bat naataka yoemrata jiapsisuka'um juni'i ka jiokoek ju'u Lios. Ala, ba'ata ameu bittuak, juna'e ka tu'i yoemratawi. Taa juka' Noe tuka'uta jiba a' jinne'uk. Juka' Liojta betana tu'ik yee majtakame. Junaemak intok ketchia, jume' woo busanim aamak jo'aakame. ⁶ Ket ju'u Lios, jume' bwere jo'aram, Sorooma' teamta intok Komoora' teamta, bem lu'utinee'uta ameu chupak am nappojtu'u tajtia am tayakai. Junaka'a junuen, chukula yoemrata, ka tu'ika jiapsinemta, a' bichaka a' mammatene' betchi'bo. ⁷ Taa juka' Loot tuka'uta junama'a a' jinne'uk. Juna'a, Liojta bichapo tu'i yoemtukan. Intok aapo, juka' yoemrata ka tu'ik bo'o jooriamta bichaka, tua ka alleen. ⁸ Bwe'ituk chikti ta'apo juna'a tu'i yoeme, juna'e yoemrata-mak jiapsakai, ama butti ka alleen, junama'a, juname'e ka tu'ik joame bichaka, intok ka tu'ik nokame jikkajakai. ⁹ Junuen, ju'u achai Lios, jume' wepulsi aapo'ik betchi'bo jiba jiapsibaeme, si'ime ka tu'ik betana am jinne'u betchi'bo ama yuma'ane. Jume' intok, ka tu'i yoemem, tae-wata, aapo'ik yee aet a' ya'uraa bittuanee'uta yumak, jiokot emo am bittua betchi'bo utte'apo am suma'alaa.

¹⁰ Ju'u achai Lios intok, che'a juni'i jiokot

emo am bittuane, wame'e si'imeta ka tu'ik bem eiya'uta bo'o jooriaka jiapsame. Intok Jesukrijtota a' nesaurita ka yo'oreme. Jume' ka a yuutume intok kaita jain eiyaame. Katim majjae, si'ime yo'o ya'uraata jaana bem jiaawaane'po. ¹¹ Jume' ankelesim, si'imeku yumaka intok nesaweka juni'i, ka inime'e benasia junaka'a ya'uraata jaana jiaawaka achai Liojta bichapo ka tu'isi am tawaa.

¹² Taa inime'e o'owim, jume' naikim wokekame, kia beja jiapsaka intok ka suawakame benasi mamachi. Jume' junuen, bwijwaka intok su'a betchi'bo jiba yeu tomtilame. Ka bem aet ju'unea'ut juni'i, ka tu'isi nooka. Taa juname'e, jiba jume' juyapo jiapsame benasi kokkone, ¹³ watem bem jiokot emo bittuaka'a benasia, jiokot emo bichakai. Inime'e, kia lautipo ka tu'ikue emo alleetuaka, tua emo allea'a benasi'ea. Inime'e tua tiusi mamachi. Intok enchim alleaka nau ane'epo bempo emomak aneka, ka amma'ali aneka, enchim nasonte. Junuen bempo ka tu'ik joaka, junae alleewamtae emo alleetuakai.

¹⁴ Jabe jamutta juni'i bichaka, sep a' waatane. Ka tu'ik bem joonee'uta, inime'e ka aawaj kop kopte. Jume' kee tu'isi Krijtota betana lutu'uriat ju'uneame, am bai ta'aaka, ka tu'ik am jootua. Bempo, jain juni'i jita waatiawamta eiyaaka a' joo ta'aa. Ka tu'u yoemrataka, ka tu'isi ameu chupia. ¹⁵ Juname'e ka tu'isi jiapsa. Juka' lutu'uriata, Liojta betana weyemta su'u tojakai, chiktukame benasi maachi. Bat naataka, senuk, Liojta betana yeteu noktuawakamta, Balaam teamta, Beor teamta u'usi ayuka'a benasi anakai. Juna'a, ka tu'ik bo'o jooriaka, yu'in tomibaen. ¹⁶ Intok juna'a

junuen ka tu'ik a' joa'u betana sua tejwaatuk. Buuru, ka a nokaka juni'i, yoem jiawaipo au nok-tuawakai, ka suasi a' ane'uta a' u'aakai.

¹⁷ Inime'e o'owim, posom, ka ba'aka benasi maachi. Intok jume' naamum, ka ba'akame, jekae weiyaawame bebena. Inime'e, ameu chupia, jum che'a ka mamachikun, jiba betchi'bo bem aman tawaanee'uta. ¹⁸ Bwe'ituk bempo, kia beja tua nokaka, tu'isi ujoyoisi emo etejo. Intok bempo, ka tu'ik bem joa'ue intok si'imeku ka tu'isi bem jiapsa'ue am bai ta'aaka am utte'a jooria, jume' lutu'uriapo ju'ubwa jeela ka lutu'uriata sualeme betana jinne'urimtuka'um. ¹⁹ Ka tu'ika intok bettesi machik betana, ka bem a' bitnee'uta am majtaka juni'i, taa bempo su juname'em, jume' ka tu'ik bem joa'u emo su'u tojilam. Bwe'ituk jabetaka juni'i jita'u au su'u tojilataka jiapsame, junae betana yuu'iritune. ²⁰ Bwe'ituk jume'e, yo'owe Jesukrijtota, juka' itom jinne'ukamta a' suallame, intok junuen, inim si'ime ka tu'ik betana yeu saka'alamtakai, intok chukula juchi junaka'a tu'ureka intok au emo su'u tojako, juname'e, che'a bat bepa, ka tu'isi tawalamtune. ²¹ Bwe'ituk juname' betchi'bo, che'a juni'i tu'i ean, juka' tu'ik ausu'lika lutu'uriata, yee jinne'umta, ka bem a' ta'aako. Intok ka junuen a' ta'aaka intok chukula juka' Liojta betana nok lutu'uriata, yo'orisi machik aapo'ik betana bem majtawaka'uta, juchi a' koptaneekai. ²² Inimmeu tua yeu chupia wa'a lutu'uria inen jiamе: “Ju'u chu'u, yeu a' tojaka'uta juchi bwa'aka.” Intok: “Ju'u koowi jamut, ju'ubwa ubaawaka juni'i, techapo bo'otek”, ti jiamе.

3

Jesukrijtota jaisa a' nottinee'u

¹ Krijtopo nemak werim, in nake'um, iniamak wooi jume' ji'osiam in emou bittuala'um. Jum wooi ji'osia ji'ojteimpo, tua junen jiaka, ne enchim a' mammate i'a, tu'ikut enchim nok tetejwaakai.

² Bat naataka, jume'e, Liojta betana yeu pu'awaka, yeteu noktuawame teuwaaka'ubeu waatine. Intok yo'owe Jesukrijto, itom jinne'ukamta betana nesaurita, jume' aapo'ik betana yeteu bittuarim, enchim majtaka'uwi waatine.

³ Inika'a eme'e bat mammatene. Chukula tae-waim lu'utiseo, jume' Liojta betana weyemta ka yo'oreka, jaana jiawaaneeme annee'po. Inime'e, bempo, ka tu'ik bem joopea'po aman junuen jiapsakai. ⁴ Intok inen nattemaine: “Jaisa yeu siika, bat naataka ju'u Jesukrijtota a' nottine'po teuwaawaka'u. Bwe'ituk bat naataka itom yo'owasuka'um kokkok naatekai, si'ime inim a' ju'unaktewaka'a benasi maachi”, ti jiunee ju-name'e.

⁵ Bempo ka a' ju'uneiyaabaeka, ka ju'unea, che'a bat naataka naatekai, juka' teekapo ayukamta jaibu a' ju'unakteituka'po. Intok juka' bwiata, Liojta junuen a' nesaweka' betchi'bo, ba'apo yeu machiakamta. Intok juna'a bwia, ba'ae jiapsa. ⁶ Taa intok, ju'u bat naataka inim jiapsa'u, ba'ae subimnek, intok lu'utek.

⁷ Taa intok, ju'u teekapo ayukame intok ini'i bwia, i'an ayukame, tajiae lu'utine. Jiba achai Liojta junen a' nesaweka' betchi'bo. Juna'a taji am taya'ane, taewai yumak, Liojta yee ya'uraa bittuao, jume' ka tu'i

yoemem jiba betchi'bo, ka tu'isi tawarimtaka, am su'atuneeo.

⁸ Intok ketchia, Krijtopo nemak werim, tu'isi in nake'um, ka eme'e a' koptane, achai Liojta, juka' senu taewaita, senu miil wasuktiam benasi a' bicha'po. Intok kia jume' senu miil wasuktiam, wepul taewaita benasi a' bicha'po. ⁹ Kaachin lutu'uriapo ju'u achai Lios, juka' a' teuwaarita yeu a' machia betchi'bo, binwatu o'oben, watem junuen a' bichao juni'i. Ala binwa a itot bo'o bicha. Bwe'ituk, kaabem, jiba betchi'bo kokko i'a. Ala si'imem, aapo'iku bicha emo am jiapsi kuakta i'a, bem jinne'uimtune' betchi'bo.

¹⁰ Taa ju'u taewai, yo'owe Jesukrijtota aet a'abo nottinee'u, ka tua a' bo'o bitwao su yuma'ane. Senuk jita etbwabaeka, ka bo'o bitwaka a' weye'e benasia. Junak san ju'u teekapo ayukame, unnaa majjaiwatchisi jiaka lu'utine. Jume' chokim intok junammea ya'arimtuka'um tajiae tokti lu'utine. Ju'u intok bwia, si'ime ju'u aet ayuka'umak taya'atune.

¹¹ Junuen si'imeta lu'utineeoo san ju'uneiyaakai, che'a juni'i san eme'e, eaka, Liojta bichapo tu'isi jiapsaka intok jiba enchim a' yo'orinee'uta ka koptaka jiapsine. ¹² Junaka'a taewaita, achai Liojta junuen yeu pu'arita yuma'anemta, eme'e a' bo'o bitne. Intok lauti a' yuma'ane' betchi'bo, enchim a joa'ut jiapsekai. Intok Liojtau bicha jiba nokne. Junae taewaitchi, jume' chokim tajiae lu'utine. Intok juname'e, ae ya'arituka'uta, taji beete'po kajjo'otine. ¹³ Taa itepo ala, itom ama jiapsinee'uta, teekata bemelak, ta'abwik tee bit bo'o bicha. Intok juka' bwiata, bemelak, aapo'ik

Liojta itou na'ikiaka'uta. Junamani, si'ime tu'ika tu'uwa ausu'litune.

¹⁴ Junuen san, Krijtopo nemak werim, tua in nake'um, inika'a ket bo'o bichakai, tua eme'e emo utte'a jooriane, Liojta junuen, yanti elaka, intok jita ka tu'ik juni'i, kaita ya'arika, emou a' yebijne' betchi'bo. ¹⁵ Inika'a, eme'e ka a' koptane, achai Liojta a itot a' bo'o bicha'uta, itom jinne'ubaeka a' weye'po. Ket jiba junaen emou ji'ojtela ju'u Krijtopo itomak weri, tua itom nake'u, Paplo' teame, Liojta, suawata aet autuaka'po amani. ¹⁶ Intok si'imekut, a' ji'osia ji'ojteimpo inika'a weyemta teuwa. Junae betana, waate aet ju'unee betchi'bo obiachi o'oben. Jume' intok, kaita ta'aame, intok jume'e, ka wepulsu Krijtota sualeme, ta'abwisi a' ta'aaka, yee a' majtaka a' sual tebo. Jum Liojta nok lutu'uriapo, watek, ka junama wa'am a' ta'aaka, junaen bem yee a' majta'a benasia. Junuen, ju-name'e, jiba betchi'bo aet kokkoneekai.

¹⁷ Junuen san, Krijtopo nemak werim in nake'um, eme'e, inia betana jaibu ju'uneakai, emo suuane. Junuen, jume' tua ka tu'ik bo'o jooriame, bem ae yee bai tatta'a'ue, ka enchim junae bai ta'aatune' betchi'bo. Intok ka junuen eme'e Liojta yuma'isi a' sualeka intok chukula ji'obeka, ka tua Liojtamak eaka jiapsine.

¹⁸ Taa itom yo'owe Jesukrijtota, juka' itom jinne'ukamta betana weyemta, eme'e tu'isi aet ju'uneaka a' ta'aane. Intok aapo'ik tua yee a' nake'e benasia, junuen a' ta'a' betchi'bo, aet jiapsine. Aapo'iku, naksi eiyaawaka a' yo'orinaa'u, i'an, intok jiba betchi'bo, au lutu'uriatune. Tua junuentune.

**Yo'owe Jesukrijtota itom ya'ariaka'u
betchi'bo ju'u bemelaka liojta betana
lutu'uria ya'ari (El Nuevo Testamento en
yaqui)**

New Testament in Yaqui (MX:yaq:Yaqui)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yaqui

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yaqui [yaq], Mexico

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Yaqui

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

f1151531-f330-51af-8fd4-d13c73020f71